

זה כתבתי שנית על ענין הנזכר

אצבי"א סבור הייתי שלא יסתפק אדם אשר בשם חכם יכונה בחיי כל בעל חי גשמי שהם תלויים בלבו ושבחעדרו יעדרו בעליו ע"כ באתי בקצרה בתשובתי הראשונה ועתה רואה אני שמקצת מחכמי הארץ הזאת נסתפקו בדבר הנה כי כן ראיתי כי טוב לפרש שיחתי ולהסיר מעלי הספקות שנסתפק חכם אחד על תשובתי והנני משיב והולך על סדר הקונטרס שכ' החכם הזה מש"כ על הראיה שהבאתי מדברי הכ"מ שכ' בפשיטות שלכך לא מנה הרמב"ם ניטל הלב משום שא"א לה להתקיים אפי' שעה אחת וזו לא תקרא טריפה אלא נבלה שזו דעת יחיד ושהתוס' והרא"ש והרשב"א והטור שכתבו דכל הני נקובין דקתני במתני' כגון לב וריאה ודקין לא איצטריך למתני דבכלל נקובין הם ומדלא תירצו דלהכו לא קתני להו משום דהני נבלות נינהו ובמתניתין לא קתני אלא טריפות ש"מ דלא ס"ל הא דהכ"מ ע"כ ת"ד וכמה תשובות יש בדבר זה חדא דאטו לתרצוי קושיא הוא דקאתו הנך פוסקים ומפרשים כי היכי דתקשי אמאי מיתרצוי הכי ולא הכי והלא כל מגמתם אינה אלא לשלול דעת האומר דדוקא ניקבו הא ניטלו כשרה וכמו שהיא דעת ראבי"ה ז"ל הובא בהגהת אשרי בענין המרה שניטלה ואתו אינהו ז"ל לאפקוי הך סברא ובין שיהיו טרפות או נבלות לא איכפת להו ולא נפקו להו מידי ועוד אם הטעם בניטל הלב שהוא נבלה אכתי פשו לן קיבה וריאה ודקין ומרה וכרס הפנימי דלא שייך בהו הך טעמא דבדידהו אף דהו טריפה אם ניטלו ל"ה נבלה וע"כ הוצרכו לומר דבתורת כ"ש אתו ועוד דאף אי ס"ד דכולהו נבלות נינהו הכ"ש הוא יותר חזק להוכיח סברתם דעכ"פ הוא טריפה וזה להתוס' והרשב"א שכ' הדברים בתורת הוכחה והרא"ש והטור שלא כתבו אלא הדין כפשוטו אין צורך ליתן טעם לדבריהם אלא שהם ראו לכתוב אף הדברים שמציאותם רחוק דהיינו באופן שכתבתי בתשובתי הראשונה ואיזה דוחק יש כאן וחלילה לנו לומר שיחלוקו רבותינו בדבר שרבן של ישראל בעל כ"מ כתבו בפשיטות משום שהחוש והמציאות וכל החכמים שלפנינו מעידין עליו כמו שאני עתיד לבאר בעזה"ו ומש"ע ואף לפי דעת הכ"מ אכתי לא יצא ידי חובת הרמב"ם דהא הרמב"ם חשיב שם חסר הקבה והמסס ובית הכוסות דלכאורה לפי דעת האומד אפשר ג"כ דא"א לחיות אפי' שע"א ואעפ"כ קחשיב אותה עכ"ל: ואני תמה שזה מערכה על הדרוש והרי כל עיקר דברינו הוא זה שהלב אינו כשאר אברים שאפשר לחיות בלעדן עד יב"ח משא"כ בלב ועוד איך יסתור דעת הכ"מ ויקשה עליו בלכאורה ואפשר ומה שקרא דברי בתשובתי הראשונה שא"א לצייר כלל מציאות ניטל הלב אלא בששטוהו תיכף לנטילתו ובמחמת חולי א"א לאומרו אלא בשהגיעה למדרגה התחתונה שבמסוכנת דברי נביאות ודאי לשבח קאמר וכדפירשו התוס' בשם ר"י שהרי כך הוא האמת כמו שאנו עתידים לבאר ומה שהשיג עליהם באומרו דהא קיי"ל טריפה משבחת ואין לחלק בין טריפה לטריפה עכ"ד אין כאן השגה כלל דאם שמענו טריפה משבחת למ"ד נבלה משבחת לא שמענו וחלילה לנו לומר כן ואם אין לחלק בין טריפה לטריפה בין טריפה לנבילה יש ויש חילוק גדול עד מאוד שזו אינה מטמאה מחי' ואם נשחטה שחיטתה מטהרתה ואפשר לה לחיות כל יב"ח ולמ"ד ב' או ג' שנים ולמ"ד טריפה חיה אבל נבלה מתה לשעתה וא"א לה לחיות אליבא דכ"ע וגם היא מטמאה מחיים: ומש"ע ואולי יאמר האומר שגם התרנגולת זו היתה מתנונת משבחה שהיה בה קודם לכן עכ"ל התרת ספק זה נקל הוא אחרי שידענו כי משכן רוח החיוני הוא בלב אליבא דכ"ע וכמו שאנחנו עתידים לבאר והאברים א"א להם להיות חיים וניזונים בלתי כח החיוני ונפש החיים אשר בלב משכנה ולכן היא נבלה וז"ל הזוהר פ' שלח לך ת"ח כד ברא קב"ה בר נש בעלמא אתקין ליה בגוונא עילאה יקירא ויהיב ליה חילא ותוקפא באמצעייתא דגופא דתמן שרי' ליבא דהוא תוקפא ומזונא דכל גופא ומתמן איתזן כל גופא וכל אינון שייפי דגופא מתמן אתזנו והא לבא אחיד ואתקף באתר עילאה דלעילא דאיהו מוחא דרישא דשרי לעילא ואחיד ביה ודא אתקשר בדא כגוונא דא אתקין עלמא קב"ה ועביד ליה חד גופא ואתקין שייפי דגופא סחרני' דלבא ולבא שרי באמצעייתא וכל גופא וכל אינון שייפין אתזנו מההוא לבא דהוא תקיפא דכולא וכלא ביה תליין וההיא לבא אתקשר ואתאחד במוחא עילאה דשריא לעילא עכ"ל הצריך לעניינינו ובפ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם תרומה כל נדיב לבו ז"ל ת"ח בשעתא דב"נ שוי רעותי' לגבי פולחנא דאמר' ההיא רעותא סליק בקדמיתא על לבא דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא עכ"ל הרי מפורש בדברי הזוה"ק שכל תוקף וכח וחיל של הגוף הוא תלוי בלב ושממנו כל אברי הגוף בכללו ניזונים א"כ יחוייב שבהרגשת הלב איזה חולי שממנו ימק ויתמסס שכל האברים ירגישו וימסו ואיך יתכן בעולם שיגיע חולי הלב עד שיתמסס וימק כולו מבלי השאיר ממנו שום רושם בעולם והאברים שלמים ובריאים ושמים ואף אם היתה שמינה כפליים כמות שהיא עכשיו א"א לצייר בעולם שהחולי יהיה כל כך גדול עד שימקה וימסה את כל הלב מבלי השאיר לו כל וישאר שומן ובריאות באברים ועוד האיך לא נראה ולא ניכר שום רושם כלל בחסרון המלך של כל הגוף וגם לא שום

חולשה בחושיה ודאי זה נמנע והרב האלקי כמוהר"ר יצחק לוריא זצוק"ל אשר רוח אלקים דבר בו הסכים למה שהוא מפורסם לכל אנשי העולם שהלב הוא משכן לנפש החיונית והוא המת באחרונה אחרי מיתת כל האברים הרחוקים והקרובים אליו ופירש בזה דברי נביאי בית אל וכמ"ש בשמו הגאון הגדול מהרי"ט ז"ל ושורשו בזה פ' נשא בהגידו ענין המיתה ז"ל כיון דחמי ליה אזדעזע כל גופיה ורוחיה ולבי לא שכיך בגין דאיהו מלכא דכל גופא ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא ואישתאיל מינייהו כבר נש דאשתאיל מחברי' למהך לאתר אחרא כדין הוא אומר ווי על מאי דעביד ולא מהניא ליה אלא אי אקדי' אסוותא דתשוב' עד לא מטא ההיא שעתא דחיל בר נש ובעי לאיתטמרא ולא יכיל כיון דחמי דלא יכיל הוא פתח עינוי ואית ליה לאיסתכלה ביה ואסתכל ביה עינין פקיהין וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשי' והוא שעתא הוא עידן דדינא רבה דבר נש איתדן ביה בהאי עלמא ואם כל דא ורוחא אזלא ושאט בכל שייפיין ואזדעזעא לכל סטרין וכל שייפי גופא כולהו מזדעזען כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא ואישתאיל מניה נפיל זיעא על ההיא שייפא ורוחא איסתלק מניה ומיד מית ההוא שייפא וכן בכלהו כיון דמטי רוחא למיפק דהא אישתאיל מכל גופא כדין שכינתא קיימי עליה ומיד פרחא מן גופא זכאה חולקיה עכ"ל כוונתו מבוארת שכל אבר ואבר שנופל עליו זיעה הוא מחמת שהרוח נפטר ממנו ומת האבר ההוא ואינו מת בפעם אחת אלא הרחוק מן הלב מת תחלה וזה ידוע שהקצוות כמו הידים והרגלים הם המזיעים זיעת מות ומתים תחלה מחמת ריחוקם מהלב ואח"כ הקרוב הקרוב אליו מחמת שהחיות תקועה בלב ובו נשארה עד סוף הגיעה כי לא נשארה בו נשמה כלל וכלל מלבד היות נראה כדברי שחוק והיתול שימס הלב ויהיה לאין ולא נשאר ממנו מאומה מבלי שום רושם דם קרוש או דבר נמס או בשר בלוי וכל זה מחמת חולי והתרנגולת שמינה ובריא' וחזקה בחושיה כי ניטל ביד א"א לומר בנדון שלפנינו ומש"ע וז"ל או אולי נבראת כך אף שלדעת הרמב"ם הוא מן הנמנע לפי הכ"מ מ"מ דעת שאר הפוסקים שמנו נחסר וניטל כחא בלב מוכח דאפשר למצא כך עכ"ל:

ודברים שאינן הוא אומר ולא נשמע ולא נראה דבר זה לא' מן הפוסקים ולא אפילו לאחד מן המדברים וחלילה בל יראה ובל ימצא לשום אדם בעולם שיאמר שאפשר לב"ח ליבראות בלי לב וכל שומע יצחק לו ואם גלגלת אטומה וושט אטום ופניו טוחות וירך אחד מן האמצע אינו וולד כמו שיתבאר לקמן כ"ש בלי לב שהוא המלך המושל ושליט בכל הגוף בכלל ובפרט כמו שהבאנו למעלה ומבואר בספרי החכמים שא"א לשום בעל חי ליבראות זולתו ומה שהביא משחיטת הר"צ שכתב שמצא בפרה שתי לבבות והטריפה ורצה להוכיח דכשם שאפשר ליבראות בשתי לבבות כך אפשר ליבראות בלי לב גזרה זו אינה שוה ואין דמיונו עולה יפה דבלי לב דוקא הוא מן הנמנע דכיון שאין משכן לנפש איזה מקום מנוחתה והאיך יצוייר הבעל חי אבל בשתי לבבות כבר יש לנפש מקום שתשרה בו וטבע כ"ף הדמיון כך הוא שאינו שוה ממש כמ"ש אצלי במקום אחר וזה מבואר מאוד בכמה מקומות בתלמוד ובזוהר ע"פ דמות כמראה אדם ועוד פוסקים אחרים רבים וכן באיכה רבתי ע"פ היתה כאלמנה מייתי טובא ע"ש וביומא פ' א"ל הממונה ל"ז רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא כמ"ש בטבלא ורבים כמוהו בתלמוד ואף הפוסקים הסוברים באומר לחבירו הרי אתה כממזר דהוה כאלו אמר לו הרי אתה ממזר לאו משום דלית להו הך סברא כי לא יכלו להכחיש ראיות הזוהר שהן ברורות אלא דס"ל שאני התם דרצונו פסול לבוא בקהל כמו ממזר דמשום זילותא הוא והא איכא תדע דבפ' המפלת /דף/ ק"ד אמרי' גלגלתו אטומה אינו ולד ואין אמו טמאה לידה וכללא כ"ייל הרמב"ם בהל' בכורים פי"א די"ד דכל אותן שאין אמו טמאה לידה הבא אחריו הוה בכור לכהן וא"כ הבא אחר ולד שגלגלתו אטומה היה בכור לכהן מטעם שאותו הולד אינו ולד כלל ובשני ראשים אשכחן בפ' הקומץ רבה ל"ז בעא מיניה פלימו מר' מי שיש לו שני ראשי' באיזה מהן מניח תפילין א"ל או קום גלי או קבל עלך שמתא אדהכי אתא ההוא גברא א"ל איתיליד לי ינוקא דאית ליה תרי ראשין כמה בעינן למיתן לכהן אתי ההוא סבא תנא ליה חייב ליתן לו עשר סלעים איני והתני רמי ב"ח מתוך שנאמר פדה פדה תפדה את בכור האדם שומע אני אפי' נטרף בתוך ל' ת"ל אך חלק שאני הכא דבגלגולת תליא רחמנא הרי מבואר בגמ' זו דולד בשני ראשין ולד הוא מדחייב בפדיון ופשוט הוא שהבא אחריו פטור מפדיון כיון שהוא חייב ואי ס"ד דכי אמרינן כל יתר כנטול דמי הוה ממש כאילו נברא חסר אותו אבר והרי בנברא חסר ראש הדבר ברור שאינו ולד דגרע מגלגלתו אטומה שפירשו חסרה כדא"ר פפא התם בהמפלת מחלוקת מלמטה למעלה אבל מלמעלה למטה אפי' כל דהו טהורה וכן א"ר גידל אמר רב המפלת את שגלגלתו אטומה אמו טהורה וכיון דכ"ע מודו דבנחסר מעט מהראש והגלגלת שאמו טהורה כ"ש וק"ו בנחסר כל הראש כולו דאמו טהורה (ואין הטחול יוכיח וק"ל) וכיון דאמו טהורה כבר כ' הרמב"ם שהבא אחריו בכור לפדיון וא"כ הדבר ברור שהוא אינו בכור לפדיון וא"כ אמאי בשני ראשים הוה ולד והוא בכור לכהן אלא ע"כ דאף דאמרי' כל יתר כנטול דמי ויתר ראש הוא כחסר ראש לענין טריפות מ"מ אינו חסר ראש ממש לענין שלא יחשב ולד כחסר ראש ממש שאינו חשוב ולד לשום דבר

אלא אף שהוא טריפה כחסר ראש הוא עדיף ממנו שזה אינו ולד כלל ואינו ראוי לבריית נשמה אבל זה ולד לכל דבר בין לפדיון בין לטומאת לידה וא"כ ה"ד לשתי לבבות ולב א' דאף שמבלי לב א"א ליבראות כלל אבל בב' לבבות אפשר ליבראות ולחיות ג"כ אלא שהוא טריפה ואין לומר דשאני התם דבגלגלת תלי' רחמנא והו"ל כאילו כתיב בהדיא בשני ראשין יתן י' שקלים שהרי כ' רש"י והאי אית ליה תרי ואי משום אך חלק השתא מיהא לא מית עכ"ל ואי ס"ד דמריבויא דקרא אתי ה"ל לרש"י למימר וע"כ קרא להכי הוא דאתא וגם ל"ה קשיא ליה מאך חלק כיון דגלי קרא בהדיא ותו מה קאמר השתא מיהא לא מית הא ודאי מית ומית הוא שהרי אפי' נשברה מפרקת ורוב בשר עמה לחוד נבלה ומטמא במשא וכן באדם מטמא באוהל כדאמר' בהדיא בפ"ק דחולין כ"א ואיך יאמר רש"י השתא מיהא לא מיית א"ו לא דמו שני ראשים לחסר ראש וה"ה בשני לבבות דלא דמו לחסר לב ועוד ראיא ברורה דאף דאמר' כל יתר כנטול דמי וטריפה אינו ממש כאילו נטול אותו האבר לענין דלהוי נבלה מחיים או לענין שא"א ליבראות מדאמר' בפ' המפלת /דף/ כ"ב ברי' שיש לה שני גבים ושתי שדראות אמר רב באשה אינו ולד בבהמה אסור באכילה ושמואל אמר באשה ולד בבהמה מותר באכילה פי' רש"י דבנוולד בבהמה ודאי נפל גמור הוא ובנוולד אסור באכילה וכי אגמריה רחמנא למשה בעלמא אגמריה דהיינו מין בהמה בעולם הוא אבל בנוולד מבהמה שיש לה גב אחד לא איצטריך למיסריה דממילא אסור כיון שאינו מתקיים (ואף דר"ת פירש בענין אחר אגב אליבא דרש"י קיימינן ואפ"ה באשה ולד הוא ואי ס"ד דכי אמר' כל יתר כנטול דמי היינו ממש כאלו נטול אותו האבר ממש תיקשי לשמואל מדידה אדידה דהא שמואל סבר בהכל שוחטין /דף/ כ"א עשאו גיסטרא נבלה ופירש"י עשאו גיסטרא בשדר' עד החלל וא"כ הדבר פשוט שבניטל הגב והשדר' דהוי נבלה ובמפל' /דף/ כ"ד אמר' דלכ"ע דבר שעושה אותה נבלה אינו ולד וא"כ האיך ס"ל לשמואל דבשני גבין ושתי שדראות באשה הוא ולד הא הו"ל כאלו ניטל הגב והשדרה דהוי נבלה וכיון דהוי נבלה א"כ אינו ולד דבהא ליכא מאן דפליג אלא ע"כ דאף דאמר' כנטול דמי והוא טרפה מ"מ אינו נטול ואינו נבלה כי היכי דתימא דבאשה אינו ולד ואי"ל וליטעמך הא מיהא טריפה הויא ומשמע שם בסוגיא דלמ"ד טריפה אינה חיה נולד בסימני טריפות אינו ולד ודוחק לומר דשמואל ס"ל טריפה חיה ונ"ל דס"ל לשמואל דאף דטריפה אינה חיה מ"מ הוה ולד כיון שאפשר לו לחיות עד יב"ח (ודלא כפירש"י) ואליבא דרש"י ע"כ נאמר דשמואל ס"ל טריפה חיה) והכי ס"ל לרבא דאמר התם ושטו נקוב אמו טמאה ושטו אמו טהורה דאף דמסתמא ס"ל כסתם מתניתין (והכי איתא בהדיא בפ"ק דבכורות ג' ע"א איתמר רב חסדא אמר דבר שעושה אותה נבלה ורבא אמר דבר שעושה אותה טריפה במאי קמיפלגי בטריפה חיה דמ"ד דבר שעושה אותה טריפה (היינו רבא) סבר טריפה אינה חיה ע"כ הרי מפורש דלרבא ס"ל טריפה א"ח והא ודאי הויא תיובתא כלפי שנאי' דרשיז"ל וצ"ל שהיה גורס בחד מינייהו רבה בה"א) (כדס"ל להרמב"ם ודלא כפירש"י כמ"ש לקמן) דנקובת הושט אינה חיה אפ"ה אמו טהורה כיון שאפשר לה לחיות עד יב"ח ואל תתמה מהא דפריך בהשוחט /דף/ ל"ב אמתניתין' דשחט את הושט ופסק את הגרגרת נבילה מההיא דאלו טרפות נקובת הושט ומאי קושי' הא נקובת הושט אפשר לה לחיות ולהכי שפיר כייל לה באלו טרפות שכבר כ' התוס' בד"ה ורמינהו וז"ל וא"ת דנקט איסור טריפה לאשמעינן שאם חתך כזית בשר מחיים דלקי אף משום טריפה וי"ל דמתני' דאלו טריפות משמע ליה לאחר שחיטה מדקתני סיפא כל שאין כמוהו חיה טריפה ולא קתני כל שאינה חיה עכ"ל וכיון דלאחר שחיטה מיירי ובנקיבת הושט לא מהניא לה שחיטה הו"ל נבילה גמורה אבל אה"נ דנקיבת הושט ועודנה בחיים דאינה אלא טריפה ולא נבלה ואינה מטמאה כלל וז"ב הא מיהא נקיבת הושט אפשר לה לחיות עד יב"ח אף שאין לה תקנה בשחיטה ולהכי אמו טמאה לידה דהוה ולד אבל בנבלה כיון דמחיים מטמאה אינו ולד כלל ובהכי ניחא לי מאי דק"ל לרבינו בכ"מ בפ"י מהא"ב די"א עמ"ש הרמב"ם נברא כו' וז"ל נברא כו' בפרק המפלת תניא המפלת גוף אטום אין אמו טמאה לידה ואיזהו גוף אטום כדי שינטל מן החי וימות ר' זכאי אומר עד הארכובה ר' ינאי אומר עד לנקביו ר' יוחנן אומר משום ר"י בן יהושע עד מקום טבורו ויש לתמוה על רבינו שפסק עד מקום טבורו דבגמ' משמע דמ"ד הכי לית ליה טריפה אינה חיה וגם לית ליה ניטל ירך וחלל שלה נבלה ומשו"ה לא סגי' לי' בעד הארכובה או עד נקביו וכיון דקו"ל דטריפה א"ח וגם קי"ל דניטל ירך וחללה נבילה וכן כ' רבינו בה' שחיטה ה"נ נפסוק עד הארכובה וצ"ע עוד כתב לקמן וז"ל וגרסינן בגמ' אמר רבא ושטו נקוב אמו טמאה ושטו אטום כלומר סתום אמו טהורה פי' מטומאת לידה לפי שכיון שהושט סתום אינו ראוי לחיות וכל שנברא בענין שאינו ראוי לבריית נשמה אין אמו טמאה לידה דלאו ולד הוא וכו' ויש לתמוה על רבינו למה השמיט הא דושטו נקוב ואפשר שהוא ז"ל היה מפרש דטעמא דרבא משום דסבר דטריפה חיה וכדפרש"י וכיון דקו"ל דטריפה א"ח לית הלכתא כרבא עכ"ל ואני תמה על הרב ז"ל דלפי תירוצו תיקשי טפי אמאי לא נקוט הרמב"ם רבותא טפי דאפי' ושטו נקוב אמו טהורה ואף דאין דרכו של הרמב"ם ז"ל להביא אלא מאי דאתמר בגמ' בהדיא מ"מ הך מילתא דאתמר בגמ' בהדיא אלא שהוא פוסק בחילוף מטעם דקיי"ל בגמ' נמי בהדיא דטריפה אינה חיה היה לו להביאה והנכון בעיני מה שכתבתי דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל כפי' /כפי' /

רש"י ז"ל אלא דרבא ס"ל דאף דושטו נקיב טריפה מ"מ אמו טמאה לידה כיון שאפשר לה לחיות עד יב"ח והרמב"ם פסק כותי' דבתרא הוא וא"כ ל"ה מן הצורך להביא נקובת הושט אמו טמאה דכל מה שלא מנה בכלל אותן שאין אמן טמאה לידה ממילא אמן טמאה לידה וז"ב מאוד. /רצ"ה לוי' /נ"ב וכ"כ הרשב"א בת"ה הארוך בית ז' שער ו' ד"ו (דף קפ"ד ע"ד). ועיין בחדושי הרשב"א על גדה שנדפסו מחדש+ והיינו טעמא דלא פסיק כר' זכאי דאמר עד הארכובה דאף דר' זכאי תלי טעמא דאמו טמאה לידה בטריפה חיה הא באינה חיה אין אמו טמאה לידה אנן לא קי"ל כוותיה בהא אלא כרבא דהוא בתרא ומאי דאמר תו בגמרא דרב ינאי סבר טריפה חיה אינו מוכרח דאפשר דאף דס"ל טריפה א"ח מ"מ ס"ל דאמו טמאה לידה וכרבא אלא שהתלמוד לא חש לדקדק ולהאריך כיון דבר' זכאי ע"כ הוצרך לומר דס"ל דטריפה א"ח קאמר נמי דר' ינאי ס"ל דטריפה חיה כיון שאפשר דהכי ס"ל ובזה סברתו שאמו טמאה לידה יותר מוכרחת אף דאינו מוכרח דהכי ס"ל ואשכחן דכוותיה בתלמוד וגדולה מזו כ' ראב"ן על ההיא דישב לה קוץ בושט ע"ש ובמאי דקאמר תו בין ר' ינאי לר' יוחנן איכא בינייהו דר' אלעזר דאמר ניטל ירך וחלל שלה נבלה ס"ל להרמב"ם דלא כפירש"י דתרווייהו אית להו דטרפה חיה דא"כ תיקשי לר' דאמר בעלמא הלכה כסתם משנה ומשנה שלמה שנינו כל שאין כמוהו חיה טריפה ש"מ דטריפה א"ח והאיך קאמר ר' יוחנן איפכא ואף דאמרינן בעלמא אמוראי נינהו ואלבא דר' יוחנן הוה ליה לגמרא למירמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ולתרוצי הכי או לומר דהאי דהכא משמ"י דר' יוסי ב"י קאמר ולי' לא ס"ל א"ו מדלא פריך תלמודא הכי משמע דאף אי ס"ל לר' יוחנן דטריפה א"ח וכסתם משנתנו מ"מ אית ליה דאמו טמאה לידה וכסברת רבא והא דקאמר איכא בינייהו דרבי אלעזר כו' לא משום דר' יוחנן לית ליה דר' אלעזר אלא דקמפלגי בהך דינא דר' אלעזר אם באדם נמי סגי בירך וחלל שלה או צריך באדם עד טיבורו אי נמי והוא הנכון דס"ל להרמב"ם דר' זכאי דאמר עד הארכובה ולא ארכובה בכלל אלא בלמטה ממנה נמי הוי' נבלה ולית ליה דרבי אלעזר ודלא כפירש"י ור' יוחנן דאמר עד טיבורו היינו שיעורא דר' אלעזר בבהמה שהוא כל שרבוצה ונראה חסרה ובאדם שיעור זה הוא עד טיבורו ומ"מ למדנו דאף דקי"ל כל יתר כנטול דמי דאינו נטול ממש ואין ראייה מהיתר שאינה נבלה להחסר ממש בשדינו להיות נבלה מחיים וא"ת אדמייתית משמואל דלית הלכתא כוותיה תיתי מרב דהלכתא כוותיה לא מחכמה שאלת ע"ז דודאי אין לנו לחדש מחלוקת מלבנו כיון דלשמואל הדבר מוכרח ואף רב לא מצינו שנחלק עליו בפירוש בהך מילתא וזה יסוד כל התלמוד כולו ורב דאמר באשה אינו ולד לאו משום יתר כנטול דמי היא אלא דס"ל דהך בריה הוא כגוף אטום כושטו אטום או כפניו טוחות ובעיין וירך א' באמצע דאמו טהורה ותדע דהא אפי' במעי אמו קאסר ליה בבהמה אף דטרפה ונבלה שבמעי אמו מותרים א"ו משונה בריה זו דרחמנא אסרה במעי אמה בבהמה ובאשה אין אמו טמאה לידה וז"ב והכי ס"ל לרבינו בכ"מ דאף דא"א להבראות חסרת אותו האבר מ"מ אפשר להיות בשני אברים מהאבר ההיא שכ' בפ"ו דין כ' על מ"ש הרמב"ם ז"ל וז"ל כל אבר שאמרו חכמים בו שאם ניקב במשהו טריפה כך אם ניטל כולו טריפה בין שניטל בחולי בין ביד בין שנברא חסר וכן אם נברא בשני אברים מאותו אבר טריפה שכל יתר כנטול הוא חשוב וכ' עליו הכ"מ ומשמע דלדעת רבינו אם נמצאו לה שני כבדים כשרה דאע"ג דכניטל דמי אין בכך כלום דכנטול דמי היינו לומר כחסר מתחילת ברייתו דמי וחסר הכבד כשרה כו' ויש לדחות ולומר דא"א להבראות חסרת הכבד עכ"ל כוונתו מבוארת דבנמצאו שני כבדים א"א לומר שיהא דינה כאלו נבראת חסרת הכבד דמסתמא כשרה לפי הכלל שנתן הרמב"ם בסו"פ שמיני אבר שנאמר בו אם ניטל טריפה אינה נאסרת אלא אם נחתך אותו אבר אבל אם נבראת חסרה אותו אבר ה"ז מותרת עכ"ל כאן א"א לומר כך שתהא נבראת חסרת הכבד כשרה שהרי א"א לה לעולם ליבראות חסרת הכבד ולכן אם נמצאו לה ב' כבדים שהוא דבר שאפשר כמו שכתבו ז"ל הרי היא טריפה הרי מבואר דאף דס"ל להכ"מ דחסרת הכבד א"א לה ליבראות עם כל זה אפשר לה ליבראות בשני כבדים וכן בא לידי מעשה בעוברי דרך אמשפורט ללכת לאמשרדם והביאו לפני תרנגולת בב' כבדים אחד מצד ימין ואחד /מצד/ שמאל וכל כבד וכבד היה גדול בשיעורו מאוד ושלם בכל השני חלקים הנהוגים בכל כבד ועוד שינוי אחר של"ה לה זפק כלל אלא הושט היה הולך עד הקורקבן:

מעשה מ"ש החכם נר"ו וז"ל ועוד נראה מלשון הכ"מ דאף יתרת א"א בלב משום דכל יתר כנטול דמי עכ"ל הוא בטל מאליו ולא נראה ולא נשמע ולא נמצא כזה בדברי הכ"מ אדרבא ההיפך מבואר בכ"מ וכמו שהוכחנו למעלה ומ"ש הכ"מ ז"ל ומ"מ לא מנה בחסרים ונטולין ויתרי' אלא אברים שאפשר לינטל או ליחסר ותחי' קצת זמן עכ"ל אף דנקט יתרי' בתחלת דבריו דוק ותשכח שבמחלוקת האפשר והאי אפשר לא נקיט אלא הנטולים והחסרים אבל בהיתרים לא קאמר אפשר ואי אפשר והטעם שלא מנאם הרמב"ם הוא מבואר כיון דטריפות היתר מכח הניטל אתא כיון שלא מנה העיקר שהוא הנטול משום שא"א גם היתר הבא מכחו לא מנה גם מ"ש ז"ל והא דלא קתני גבי כבד נחסר לפי שהוא דבר הנמנע אבל גבי לב לית מאן דחולק כיון דניקב טרפה ה"ה ניטל או נחסר וכמ"ש בפ"ו ז"ל כל אבר שאמרו חכמים בו שאם

ניקב במשהו טרפה כך אם ניטל כולו טרפה בין שניטל בחולי או ביד בין שנברא חסר פשוט שהוא טעות דמוכה מ"מ נראה וניכר מדבריו שאפשר למצוא דבר זה אף שהוא מילתא דלא שכיח עכ"ל תמה אני על זה החכם שהוא מטעה ומשבש מאומדן דעתו הספרים הברורים שנתפשטו בכל ישראל ואם מחמת שהוקשה לו ולא אשכח פירוקא היה לו לתלות החסרון בדעתו מאי דקשיא ליה שנראין דברי הרמב"ם סותרין זא"ז שבפ"ח שהבאתי לעיל כ' שכשאמרו ניטל טרפה הוא דוקא בנחתך אבל בנבראת חסרה כשרה וזה נראה סותר למ"ש לעיל דבנבראת חסרה טרפה ומשום זה כ' שהוא ט"ס ושאר ליה מאריה שהדבר ברור שאין כאן מקום קושיא כלל שהנשאים אינם שווים דדוקא באבר נכבד/שהטרפות שלו חמור עד ניקב כשר הוא שסובר הרמב"ם דבנברא חסר נמי כשר אבל באבר נכבד/שהטרפות שלו חמור עד שאפי' אם ניקב כל שהוא טריפה ס"ל להרמב"ם דה"ה אם נברא חסר נמי טרפה דוק בדברי הרמב"ם ותשכח כי ברור היא לכל מבין ומעתה אבוא להשיב על כל פרטי דבריו כי לכך העתקתי לשונו כולו מ"ש וז"ל משא"כ הרשב"א וסייעתו דסבורים דניטל ונחסר הכל כחדא חשבינן והא דלא קתני גבי כבד נחסר לפי שהוא דבר הנמנע דברים שאינן ונמנעות הוא אומר שהרשב"א כ' בפירוש בהשיגו להרמב"ם על הכלל האמור וז"ל בתה"א ועוד קשיא לי שהכבד א' מן הנטולין ואם נבראת הבהמה בלא כבד גם היא חסרת המרה וכל עצמנו לא אסרנו בשנטלה כל הכבד אלא מחמת חסרון המרה עכ"ל הרי שבפ"ל כ' הרשב"א שאפשר לה להבראות חסרת הכבד דאל"כ כל האי שקלא וטרי' מילי נינהו ומה זו תשובה על הרמב"ם כיון שהוא דבר שא"א לו להיות א"ו כיון דשקיל וטרי בה הרשב"א ותמה על הרמב"ם המכשירה (לפי סברת הרשב"א בהרמב"ם לאפוקי לפי סברת הכ"מ בהיש לדחות בהרמב"ם) ודאי הוא דבר שאפשר לו להיות וכן סובר מהרא"י בת"ה ס' קמ"ד וז"ל אבל הכבד וצומת הגידין כו' אפי' שאם נטלו ביד או ע"י חולי טרפה אם לא נבראו בתחילת' לא פסלי כדמנה בכבד ובצומת הגידין ובלחי העליון דלא מנה נמי בכל א' רק באחת הא קמן דחסיר ויתיר בתחלת ברייתו לא פסלי עכ"ל ואף שיש להשיב על דברי מוהרא"י הללו במאי דס"ל דבנבראת חסרת לחי העליון ס"ל להרמב"ם דכשרה דזיל בתר טעמא שכ' הרמב"ם ז"ל בטרפותו לפי שהוא ככסוי על הקדרה ואם ינטל הוא יכנס הרוח הקר לתוך הריאה והרי היא מתה וא"כ מה לי ניטלה מה לי נבראת חסרה וזו היא מן ההשגות שהשיג עליו הרשב"א בת"ה ונ"ל להשיב ולהמליץ בעד רבינו הרמב"ם ז"ל דניטל לחי העליון הו"ל כפנים טוחות וכגוף אטום באשה דגם בבהמה אינו ולד וא"כ איך אפשר להכשירו דמעיקרא אינו ולד כלל אלא נפל ואיך שיהיה מפורש מצאנו למהרא"י ז"ל דס"ל אליבא דהרמב"ם דחסרת כבד יכולה היא ליבראות וכשרה הרי מפורש דלהרשב"א ומהרא"י ס"ל להרמב"ם שאפשר ליבראות חסרת הכבד ודלא כמ"ש זה החכם ולא עוד אלא שזה החכם עשה את האפשר נמנע ואת הנמנע אפשר שבלב שהוא נמנע ליבראות חסר לב כידוע לכל וכמ"ש עתידין לבאר כתב שהוא אפשר ובכבד שהוא אפשר לדעת הרשב"א ומהרא"י כתב שהוא נמנע ולא עוד אלא שלדבריו הרשב"א סותר א"ע שאני הראתי לדעת בפירוש דלהרשב"א אפשר ליבראות מבלי כבד והוא כותב מסברת לבו דלהרשב"א הוא נמנע ועו"ק על ההיא דהר"צ דפרה היתה ולה שתי לבבות דאליבא דכ"ע פרה אינה פחותה מבת שתיים כאותה ששנינו במשנתנו ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים וחכ"א עגלה בת שתיים ופרה בת שלש וא"כ איך חייתה פרה זו אי ס"ד דיתר כנטול דמי ממש הא א"א לה להתקיים יב"ח אי ס"ד מתחלת יצירתה נוצרה בב' לבבות אלא ע"כ דאפשר לה להתקיים ביתר וכדברי הרשב"א האחרונים או שתאמר דלאחר שנולדה נתוסף לה לב וא"כ אזדא לה ההוכחה ודוק

גם מ"ש וז"ל אבל גבי לב לית מאן דחולק כיון דניקב טרפה ה"ה ניטל או נחסר עכ"ל דברים אלו אין להם שחר וכי על זו נחלקו או נסתפק אדם בעולם שאם יצויר ניטל הלב או נחסר שהוא טריפה והלא אנו מוסיפים ואומרים שהוא נבלה ומטמאה מחיים אלא שכל דברינו הוא שלא יצויר נברא חסר הלב והוא מן הנמנע כי כל חיות ויצירת וכח הגוף בו תלוי והוא ראשית היצירה ולא יתכן יצירת בע"ח זולתו ובניטל ג"כ א"א אם לא על האופן הנז' בתשובתי הראשונה ולא יסתפק אדם מעולם שהוא לא לבד טרפה אלא אף נבלה אלא שאנו אומרים שא"א לצייר ניטל הלב אם לא על הדרך ההוא ומה שטרח להעתיק דברי הרמב"ם בפ"ו מה' שחיטה דכל אבר שאמרו חכמים שאם ניקב טרפה ה"ה אם ניטל וכו' וכ' ע"ז וז"ל מ"מ נראה וניכר מדבריו שאפשר למצא דבר זה עכ"ל בחנם טרח כי אין בכל דברי הרמב"ם הללו שום זכר או רמז לאמר שאפשר לימצא נברא חסר לב או לינטל ויחיה אטו מדכייל הרמב"ם שכל אבר שאם ניקב כו' ה"ה אם ניטל כוונתו שאף הלב בכלל האפשר כיון שהוא בכלל הנקובים שמנו חכמים זה דבר בטל מאליו וכי הרמב"ם אומר שהוא מוכרח שיכול להיות ולהמצא בכל אותן הנקובים שמנו חכמים שיבראו חסרים או ינטלו ויחיו אלא הוא ז"ל כייל כללא דכל אותן הנקובים שמנו אם יבראו חסרים הן טרפות ודאפשר אפשר ודלא אפשר לא אפשר וז"ב לתנוקות ולמתחילי העיון ומש"ע על ראייתי מהזוהר וז"ל ומ"מ אין ראייה מדברי הזוהר לנ"ד וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה להקל חזא דדברי הזוהר קאי על לב האדם

כו' דאדם מבהמה לא ילפינן מהדדי לענין טריפות וכמ"ש התוס' כו' דאין ללמוד מזה לזה ואף למאי דמסיק שם התוס' דדוקא בדבר שיש חילוק באבריו משא"כ בשניהם שווין אין חילוק מ"מ בנ"ד אנא נמי חילוק לבבות ידענא דאדם אית ליה שכל כו' וכשניטל והוא חסר לב כל אבריו כאלו אינם כיון שניטל ממנו המדע והשכל דדא חסר מה קנה משא"כ נפש בהמה כו' עכ"ל והנה הרואה היטב בדברי התוס' יראה שאף ר"ת לא עלה על דעתו אלא לומר דאף דבאדם יכול לחיות בהמה אינה יכולה לחיות ואף זה סתרו התוס' מההוא דאהדרו ליה חברי' לר' יוסי בר"י ישפוך לארץ מרירתי ועדיין איוב קיים וכן מההיא דר' נתן שבאה לפניו אשה שמלה בנה וכו' ואני מוסיף עוד ראה מההיא דפ' א"ט/דף/מ"ה דאמרי בי רב נתמסס פסול נתמזמו כשר פריך עלי' מלוי דהוה יתיב בי מסותא חזי' לההוא גברא דטרייל לרישא אמר נתמזמו מוחא דדין לאו דלא חיי מפורש דכל שאינו חי באדם בבהמה נמי אינה חיה ואף לדברי ר"ת הדברים ק"ו שהוא סובר דאף דבאדם חי מטעם דאית לי' מזלא בבהמה אינה חיה א"כ היכא דבאדם אינו חי אף דאית ליה מזלא כ"ש וק"ו דבהמה אינה חיה ומעול' לא נשמע ולא נראה לשום א' מהפוסקים ראשונים ואחרונים שיאמרו דבאדם א"ח ובבהמה חי אלא ההפך מבואר בתלמוד וכל הפוסקים דאדם ובהמה שוין בענין הטרפות והחיות אלא דלר"ת הבהמה גרועה מן האדם דאף דבאדם חי בהמה א"ח וכ"ש עופא דזוטר חיותי' דבסי' א' נמי נפיק נשמת' וכיון שהוא מודה שאדם אינו יכול לחיות אפי' רגע א' בלא לב וכמ"ש הזוהר בפירוש א"כ ק"ו בן ק"ו הוא בעוף שאינו יכול לחיות אפי' רגע א' בלי לב ומה שרצה להוסיף מדעתו לחלק בין לב אדם ששכלו תלוי בלבו אין בידינו לבדות סברות מלבנו כיון שהתלמוד וכל הפוסקים מסכימות להשוות אדם ובהמה לענין טרפות ועוד חילוק זה בטל מכח ההיא דנתמזמו מוחא ודוקא וכדי להפיס דעתו אומר אני שאם באנו לחלק מדעתנו איפכא מסתברא שהרי ר' אליעזר בעל שמועה זו האמורה בזוהר הוא ר' אליעזר בן הורקנוס חברו של ר' יהושע ומצאנו לו בריש ילקוט משלי היכן החכמה היא מצוי' ר' אליעזר אומר בראש ואף ממקומו שם בזוהר הוא מוכרע שכך כתב ליבא איהו רכיך וחליש ואיהו קיומא דכל שייפין וכו' שאר שייפין לא קריבין למלכא דאיהו חכמתא וסוכלתנו דשרי' במוחא כו' ואף ר' יהושע בר פלוגתי' הסובר דהחכמה נתונה בלב אומר שם במדרש מפני מה נתנה חכמה בלב לפי שכל האברים תלויים בלב וע"כ א"א לפרש בענין אחר אלא לומר מחמת שחיות כל האברים תלויה בלב לכך נתנה בלב החכמה שהרי א"א לומר כלל מפני מה ניתנה בו החכמה מפני שבו ניתנה החכמה וזה פשוט ומה שביקש להוציא דברי הזוהר הברורים בדרך משל ומליצה כבר הורונו אבותינו ורבותינו הק' שאין להוציא שום דבר מדברי תורה מפשוטו אפי' בתורה שבכתב הסתומים וחתומים כאמרם ז"ל אין מקרא יוצא מידי פשוטו וכמה חרה לאביהן של ישראל הרשב"א ז"ל בתשו' תי"ד תט"ו תט"ז על המוציאים מקראות מידי פשוטן עד כי יצא הקצף מלפניו להכותם עד חרמה ולא בדברי המצות ויסודות התורה לבד אלא בכה"ת כולה כי לא נתנה התורה דבריה לשיעורין וזה יסוד כה"ת וכל הנביאים כלם אם לא במקום שדוחק אותנו החוש או המופת המכחיש פשוטו או שהמקראות סותרין זא"ז וכמ"ש רבנו סעדיא גאון ז"ל בס' האמונות במאמר השביעי ז"ל שיהיה היכול ע"ד לא הבטיחם בו ומצאתי שהבטיח בו במקומות רבות מן המקרא אעפ"י שיתכן לסבור בהם סברות רבות עד שיעתקו מענין תחית המתים אל ענינים אחרים לא ראיתי העיון מחייב דחות הנראה מהם בעבור שיתכן שתסבלהו הסברא והוא שאנחנו כל בנ"י מאמינים כי כל אשר בספרי הנביאים הוא כאשר נראה ממשמעו והידוע ממלותיו אלא מה שהידוע והנראה ממנו מביא אל א' מארבעה דברים אם להכחיש מוחש וכו' או להשיב מה שיש בשכל כו' או לסתור ד"א כו' או להכחיש מה שקבלוהו קדמוננו וכו' עכ"ל הגאון ז"ל ואם כן בנ"ד שאין בו א' מכל הד' טענות הללו אדרבא ארבעתן יחד מסכימות לפשוטו של דבר שאין להוציא דברי הזוהר מפשטן ומשמען ואם דברי הזוהר במקום שהוא מדבר בעליונים וגבוה מעל גבוה סתומים וחתומים באלף עזקאין אבל בשאר הענינים דבריו כפשוטן כמו שהיא בכל התלמוד ובמדרשי רז"ל וזה פשוט ומה שביקש זה החכם לדמות לשון זה של הזוהר למקרא שכתוב ביהושע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש לא ידעתי ערך ויחס מזה לזה ועוד שאנו למדין אותו מלשון המקרא שכבר למדנו רז"ל לשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד נלמדנו מלשון הזוהר עצמו שבכל מקום אין פירושו אלא לשון חיות ממש כידוע לרגיל ובקי בלשון הזוהר ובס' בראשית תא חזי אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאיתדבק /ביה/ בית תחותי ישראל מתדבקין בי' תחותי וקיימין בקיומא הה"ד ואתם הדבקים בה' חיים וכו' ואתון מתדבקין בי' וקיימי דכתיב חיים כלכם היום ובפרשת אמור ז"ל ת"ח כל אינון שנין דקאי אהרן הוו ישראל בצילא דמהימנותא תחות אלין עננין בתר דמית איסתלק עננא חד דהוא ימינא וכו' ועוד שע"כ המשל צריך להיות דומה לנמשל וכיון שבנמשל הוא ממש שא"א לעולם להתקיים אפי' רגע א' וימנע מציאותו אילולי ישראל וכארז"ל בפ"ק דתעניות על פסוק כי כד' רוחות השמים פרשתי אתכם כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל ופירש"י כדי שיתקיים שנא' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי הרי מבואר שאם לא בשביל ישראל היה נמנע מציאות העולם כמו שמפורש בכתוב שמביא רש"י ז"ל והוא מבואר בדברי הגמ' באמרו

א"א לעולם בלא ישראל וא"א היינו נמנע והן הן דברי הזוהר שא"א להאברים להתקיים כלל אפי' רגע אחד בלא לב אלא ימנע מציאותם סוף דבר דברי הזוהר פשושים/פשוטים/ וברורים שא"א לכל האברים שבונוף להיות חיים אפי' רגע א' בלי לב וזה בין באדם בין בכל בעלי החיים שבעולם כי חיות כל בעל חי הוא בלבו וע"כ הוא נתון באמצע הגוף באדם ובבהמה כנזכר בזוהר/בזוהר/ בעוף הדבר יותר ברור שחיותו מועט ובמעט קט נפשו יוצאה כדאמרי' בגמ' עופא דזוטר חיותי' וגם בלשון הכתוב ביהושע לא קמה עוד רוח כבר פי' ז"ל דאפי' אקשוויי' לא הוּוּ מקשו ועוד כי הרוח איננה הנפש שהחיות תלוי בה אלא היא מדרגה אחרת למעלה ממנו בעלת הכעס או פירושו רצון וכבר האריכו הראשונים ז"ל בדבר זה וכבר נאמר רוח נשברה וכיוצא בה ואין צורך להאריך באלו הדברים כי אינם ענין ללשון הזוהר שאנו בו מה שהביא מס' שערי שמים וקלסי' בשרוב דבריו מלוקטין מס' הנפש להרמב"ם וכתב ששורש התנועה היא מן המוח ולא מן הלב והביא ראיה ע"ז כי היה לו קוף א' והוציא לבו והתנועה י"ב שעות וכן נמצא תמיד באלה צידי עופות שמוציאין הלב כו' ויעופפו אח"כ זמן מרובה ועוד הגיד לי א' מאומתינו הנאמנים כי פעם אחד ראה שהוציאו לב א' מן העוף ודלג ממטה למעלה זמן מרובה וזה יעיד כי התנועה היא מן המוח עכ"ל תחלה אני אומר שזה החכם טעה במה שראה בהקדמת הס' שאמר אספתי מס' הנפש להרמב"ם ז"ל לא הבין שדברים אלו אינם אמורים אלא בחכמת האלהו' ולא בחכמת הטבע והיודע ולומד מעט בטבע יידע שמ"ש בס' שערי שמים בענין זה היא דעת גאלינוס שר"י אבל אריסטוטליס שר"י הוא סובר שהכל תלוי בלבו ודעת הרמב"ם ז"ל כדעת אריסטו' כידוע וכמבואר בס' המורה שאנו עתידין להעתיק לישונו בעזה"י ואף הסובר שהתנועה היא במוח מודה הוא שאין החיות תלויה אלא בלב כי בזה לא נחלק אדם מעולם ואותה התנועה שהתנועה הקוף י"ב שעות וגם העפירות של העופות אם האמת אתו וגם הדילוג של אותו העוף שהוציאו לבו ודלג ממטה למעלה איננה חיות אלא פירכוס בעלמא ובמשנתנו היא אדם אינו מטמא עד שתצא נפשו וכן בהמה וחייה אינן טמאים עד שתצא נפשם הותזו ראשיהם אע"פ שמפרכסין טמאים כמו זנב של לטאה שהיא מפרכסת וכ' עליה הרמב"ם וזה הבע"ח יתנועע זנבו מאוד מאוד אחר חתיכה/חתוכה/ ואמנם יקרה זה לקצת מיני בע"ח כאשר לא יהיה כח המתנועע מתפשט בכלל האברים משורש והתחלה א' אבל תהיה מתפרדת בכלל הגוף עכ"ל אמנם יקרא מת אע"פ שהוא מפרכס והוא הוא אותו הנענע שהיה הקוף מתנועע וגם העפירות והדילוגים של העופות תדע שבאותו ס' עצמו כתב באותו פ' באותו מקום כי פעמים שחוטכין ראש האדם וילך הגוף אח"כ דרך מוגבלת וכן סיפר לי א' מדורשי החכמה מן הגדולים שבהם שראה בעיניו איש אחד שנתחייב ראשו למלכות בחתיכת ראשו ואמר לעבדי המלך כי אחר חתיכת הראש ילך עד מקום מיוחד מוגבל להם וכן עשה ושם נפל עכ"ל ומשנתנו היא בפ' עגלה ערופה/דף/ מ"ה נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר מוליכין הראש אצל הגוף דברי ר' אליעזר ר"ע אומר הגוף אצל הראש ומפרש בגמרא א"ר יצחק במת מצוה קנה מקומו קמיפלגי וה"ק לקוברו קנה מקומו והיכא דנמצא ראשו במקום א' וגופו במקום אחר כו' מר סבר גופיה בדוכתיה נפיל רישיה דנאדי ונפיל ומר סבר (היינו ר"ע) רישא היכא דנפיל נפיל גופיה הוא דרהיט ואזיל וידוע דהלכה כר"ע וכן פסקו ז"ל הרי שהגוף רץ אחר חתיכת ראשו אף שהוא מת בודאי ומטמא באהל שאפי' בנשברה מפרקת ורוב בשר עמה מטמאה באהל כדאמרי' לעיל כ"ש בנחתך הראש לגמרי שהוא מת ומטמאה באהל אף שהוא רץ אלא ע"כ תנועה לחוד וחי לחוד הוא הדין בניטל הלב אף שהוא מת ומטמא באוהל באדם ובבהמה נבלה אפשר לה לרוץ ולהתנועע וזה הוא הפרכוס השנוי באהלות אבל עכ"ז מת הוא ולא חי והחילוף שבין מתנועע ומפרכס לחי הוא מבואר לכל איש חי ומש"ע בהביאו ההיא דפרק בתרא דיומא עד היכן הוא בודק עד חוטמו ופירש"י וכו' מכל זה מבואר דאפשר לחיות בלא לב דעיקר חיותה היא נשמת רוח באפיו עכ"ל והתימא ממנו שהוא רוצה לבאר ולעשות מנמנע אפשר ועושה אלה צריך לדקדק הרבה ולהביא ראיות שאין לדחותם והראיה הזאת היא דחוייה מעיקרא ומבוארת הביטול אדרבא ממנה ראייה לדברינו כי רש"י ז"ל דייק וכתב ז"ל דמר אמר בלבו יש להבחין אם יש בו חיות שנשמתו דופקת שם ומר אמר עד חוטמו דזמנין דאין חיות ניכר בלבו וניכר בחוטמו הרי הסכים רש"י ז"ל לדברינו שהנשמה משכנה בלב אלא דלפעמים אף שהנשמה עדיין תוך הלב אין הדפיקה ניכרת בלבו ר"ל מבחוץ על החוזה מחמת רוב חולשה והלב הוא חבוי תחת החוזה ואין הדפיקה נראית מבחוץ ע"ג החוזה כיון שהדפיקה חלושה היא מבפנים אבל הנשימה היוצאה מן הלב דרך הריאה היא ניכרת כל עוד שהלב חי ודבר ברור מאוד שאין נשימה אלא כשיש חיות בלב שממנו ולצורכו היא הנשימה וכ"כ הראב"ע על פסוק ויפח באפיו נשמת חיים וז"ל וטעם באפיו שבהם יחיה האדם כי הם יוציאו האויר החם מחום הלב ויביאו אחר הרי מבואר שטעם היות ענין החיים תלוי בנשימת החוטם הוא משום שדרך החוטם יוצא האויר החם מן הלב ונכנס בו אויר קר לקרר הלב ואם אין לב אין נשימה והכוזרי במאמר שני סי' כ"ו כ' וז"ל והנפש לא תתקשר כי אם ברוח חם טבעי א"א לו בלתי מקום שיקשר כהקשר הלהב בראש הפתילה דמיון הפתילה היא הלב והלב צריך אל משך דם וכו' וכן נצטרך הלב אל הריאה והגרונן והאף והקרומ והמיתר המניע למיתר החוזה לעבודת הנשימה להשוות מזג הלב באויר ובעשן

היוצא והמפרש בעל קול יהודא כתב וז"ל אמנם להיות עיקר מעשה תקפו בלב תלה מקום הקשרו בו כי אמנם הוא המחיה את כלם והוא התחילה וסבה לכל הפעולות הנעשות בגוף האדם כו' כי ממנו לכל תוצאות חיים ע"י הרוח היוצא ומתפשט ממנו לכל חלקי הגוף ובלעדיו לא ירים כח מן הכחות את ידו ואת רגלו ועוד האריך ע"ש ובד' סי' כ"ה בפירושו של הכוזרי לס' יצירה כ' וז"ל ולא יזכר הלב מפני שהוא המלך ולא הקרום והריאה מפני שהם שמשים מיוחדים לו (ר"ל ללב) וכ"כ בס' שער השמים שתועלת הנשימה לקרר הלב ושרופא גדול מן הראשונים היה בודק אותו מזג הלב בנשימה ועוד האריך בס' שבילי אמונה וכתב עוד ולא יוכל הלב לסבול בשום פנים העדר משיכת האויר כי אם ינוח כרגע ממשוך האויר ההוא יגוע מפני חומו א"כ הכרח הוא שיתקרר וכו' וכל אלו דברים מוסכמים ומוחשים בלי חולק בעולם:

וגם רבינו סעדיה גאון אשר היה חכם גדול ומפלג בתורה ובחכמה בימי הגאונים הראשונים ז"ל במאמר ו' בדברו על הנשימה כ' כי היא להרויח לחום הטבעי אשר הנפש שוכנת בו בלב כאשר נופחין להרחיק העשן הרע מן האש ויגיעת בשר היא להעתיק כל הנמצא כתוב מזה בספרי החכמים ראשונים והאחרונים ומדברי כולם נלמד שהנשימה היא צורך הלב ואם אין לב אין נשימה כמו שאם אין אש אין נופח לאלא/אלא/ שפעולתו החזקה נרגשת לנו בחוטם ובס' צידה לדרך מאמר א' כלל א' כ' וז"ל והלב מקור החמימות הטבעי והרוח החיוני והוא הנוצר ראשון באדם והוא מתנועע תמיד והוא התחלת כל תנועה שתמצא בגוף הטבעי ואם ינוח כהרף עין יהיה האדם לאין עכ"ל וכבר ביארנו שמשפט אדם ובהמה אחד הוא לענין טריפות וחיות והרמב"ם ז"ל כ' בס' מורה נבוכים חלק ראשון פ' ט"ל/ל"ט/ לב הוא שם האבר אשר בו התחלת החיים של כל בעל לב כו' עד ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך פירושו אצלי בכל כחות לבך כלומר כחות הגוף כלם כי התחלת הכל מן הלב עכ"ל ובפרק עכ"ל מן החלק הלז כ' דע כי זה הנמצא בכללו הוא איש א' לא זולת זה כו' וכמו שבגוף האדם והאברים שתחת יד הראשים צריכי' בעמידתם להנהגת האבר הראש (הוא הלב) אשר ינהיגם כן בעולם בכללו כו' וכמו שהאבר הראש שהוא הלב מתנועע תמיד והוא התחלת כל תנועה שתמצא בגוף ושאר אברי הגוף תחת ידו והוא ישלח אליהם כחותם אשר יצטרכו אליהם לפעולתיהם בתנועותיו כן הגלגל כו' וכמו שאם ינוח הלב כהרף עין ימות ויבטלו כל תנועותיו וכל כחותיו כו' וכמו שהחי אמנם הוא חי בתנועת לבו אע"פ שבו אברים נחים לא ירגישו כעצמות והאליל וזולתם כן זה המציאות כולו הוא איש א' חי בתנועת הגלגל אשר הוא כדמות הלב וכו' ע"ד ודע כי זה שאמרנוהו כולו מדמות העולם בכלל באיש מבני אדם לא מפני זה נאמר באדם שהוא עולם קטן כי זה הדמיון כולו נמשך בכל איש מאישי בעלי חיים כו' עכ"ל הרי מבואר נגלה בדברי הרמב"ם שכל בע"ח שבעולם חיותו תלויה בלבו ושם אין לו לב א"א לו לחיות אפ"ל רגע א' שהטעם שדימה דוקא המציאות לאדם אחד הוא בשביל הנשמה שבו יתר על כל בע"ח אבל בענין חיות בע"ח שהיא תלויה בלבו דוקא ושם יעד לבו א"א לחיות אפ"ל רגע אחד בדבר זה כל בעלי חיים אדם ובהמה ועופות וגם דגי הים הכל שווין ממילא נפלו כל דברי זה החכם ובזוהר חדש ד"ט ע"א דפוס ויניציא ר' עזרי' אמר הנפש מקומה בלב והיא מניעה לכל הגוף והיא מונחת באמצע הגוף ומאירה לכל הגוף וכו' והגוף מתקיים בנפש והנפש באויר והאויר בבורא ית' עכ"ל הרי כל דברינו ודברי החכמים הנזכרים מפורשים ומי זה אשר ערב את לבו לפקפק על דברים ברורים ומוסכמים אשר מעולם ומושכל ראשון בפני כל הבריות ומש"ע החכם הזה וז"ל ואין מקום לומר דלעולם חסר לב הוא מן הנמנע מ"מ ביתרת אפשר להמצא וכה"ג כ' הרשב"א בתשו' וכי אי משום הא לא אירי' חדא דמהרש"ל פא"ט כתב לדחות דברי הרשב"א בזה וכו' דתי' ראשון עיקר דהוא חי ע"פ הנס וכן הכריעו האחרונים עכ"ל סמך עצמו על דברי הרב בעל ש"ך סי' נ"ז ס"ק מ"ח שכ' וז"ל הרשב"א כ' דאע"ג דטעם דטריפה הוא משום שאין כמוה חיה מ"מ אם חי יב"ח אסור דאין להכחיש בשום ענין דברי חז"ל שאמרו שהוא טריפה ומשמע מדברי הרשב"א שם שצ"ל הא דהיא חיה יב"ח ע"כ נס הוא עכ"ל והנה המעיין היטב יראה דהרב בש"ך ז"ל לא דק דאדרבא כל דברי הרשב"א שם סובבין על קוטב שאין תולין בנס:

וגם אומר ז"ל דאין להכחיש בשום ענין דברי חז"ל שאמרו שהיא טריפה אינו מדוקדק דמה הכחשה שייך בדין והוראה שהם ז"ל סוברים שהוא טריפה אלא במציאות שהם ז"ל סוברים שמי שאירע בו כך א"א לחיות יב"ח שייך לשון הכחשה אם יבאו אנשים ויעידו הפך זה המציאות וע"ז טרח הרשב"א ז"ל באותה תשו' כל מה שטרח להביא ראיות ברורות שאין להכחיש דבריהם ז"ל במציאות שהטריפה א"א לה לחיות בשום אופן יב"ח ושהמעיד שראה טריפה שחיתה יב"ח שקר ענה ואפ"ל אם יבאו כמה ויעידו על ככה סהדי שקרי נינהו זהו העיקר והשורש שנתלבט הרשב"א ז"ל בחכמתו הגדולה לקיימו כמבואר למעיין ומדקדק היטב בדבריו ז"ל ואני מביא עוד ראיות דלא חיישינן למעשה ניסים אפ"ל במקום שבאו עדים והעידו נגד המסור בידינו ממהלך הטבעי אמר' סהדי שקרא נינהו והטבע קיים כדאמר' שלהי פ"ק דר"ה ד"כ = דף כ' = גולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה לא נולד קודם חצות בידוע שלא נראה סמוך

לשקיעת החמה למאי נפקא מינה א"ר אשי לאכחושי סהדי ולא אמרי' מעשה ניסים היה ולא זו בלבד בגבהי מרומים וגרמים שמיימים ודברים שתלויים בו קביעות המועדות אלא אף בטבע גוף האדם אמרי' בריש פרק בא סימן בא העליון עד שלא בא התחתון אע"פ שאי אפשר רמ"א לא חולצת ולא מתייבמת וחכ"א או חולצת או מתייבמת ובגמ' אע"פ שא"א וכו' הו"א רוב נשים תחתון אתי ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ור"מ לטעמיה דחייש למעוטה ורבנן לטעמיהו דל"ח למיעוטה וה"מ בסתמא אבל היכא דבדקון ולא אשכחן אימא מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים קמ"ל דא"א וודאי אתא ומינתר הוא דנתר ע"כ הא קמן דאף דסימן העליון מחמת עצמו אינו מועיל לענין חליצה וקידושין מ"מ סמכינן עליה (אף דבדקינן ולא אשכחן סימן תחתון) לענין איסורי לאו וכריתות ומיתות ב"ד ולא אמרי' שמא מעשה ניסים היו שבא סימן העליון עד שלא בא התחתון ועדיין קטנה היא ואין חליצתה חליצה ולא קידושיה קידושין ואי פשטה ידה וקבלה קידושין מאחר שבא סימן התחתון תצטרך גט משני אלא כיון דקים לן דא"א לעליון לבא עד שלא בא התחתון דרך טבע שוב אין חוששין לומר שמא מעשה ניסים היו ואף ר"מ דחייש למיעוטה ל"ח למעשה ניסים אפ"ל באשת איש החמורה דנתן בהאשה בתרא קכ"א נפל למים בין שיש להם סוף בין שאל"ס אשתו אסור' אמר ר"מ מעשה בא' שנפל לבור הגדול ועלה לאחר ג' ימים ופירש"י דסבר ר"מ אדם יכול להיות במים יום או יומים משמע משום דס"ל דבטבע אדם יכול להיות במים יום או יומים הא אי לא"ה אף הוא היה מתירה לינשא ורש"י דייק לה מדאמרי' עלה בגמ' תניא א"ל לר"מ אין מזכירין מעשה ניסים ור"מ מאי טעמא א"ר כהנא כיפין ע"ג כיפין היו ורבנן דשישא הוו ור' מאיר א"א דלא מיסריך וניים פורת' ואי ס"ד דר"מ חייש למעשה ניסים למה לי כולי האי א"ו מוכרח דאף ר"מ דחייש למיעוטה למעשה ניסים ל"ח אפ"ל באשת איש החמורה וברישי האשה שנתארמלה אמרי' וכיון דרוב נשים בתולות נישאות כי לא אתו עדים מאי הוה אמר רבינא משום דאיכ"ל רוב נשים בתולות/בתולות/נישאות ומיעוט אלמנות וכל הנישאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול אתרע ליה רובא ופריך אי כל הנישאות בתולה יש לה קול כי אתו עדים מאי הוה הנך סהדי שקרי נינהו אלא אמר רבינא כו' הרי מפורש דאי הוה ס"ל דכל הנישאות בתולה יש לה קול וזו אין לה קול אף אי אתו עדים ואסהידו עליה דבתולה נישאת מחזקינן להו בשקרי מפני שהם מעידים היפך הנגלה והמפורסם שכל הנישאות בתולה יש לה קול ולא אמרינן שבמעשה ניסים נשתכח הדבר והנך סהדי קושטא נינהו באופן שמכל שיטות הללו מוכח דלמעשה ניסים ל"ח ודלא כהרב בעל ש"ך ואף מדברי מהרש"ל ז"ל יש ראי' לדברינן דאין היתר ממש כנטול לענין דנימא כי היכי דנטול או חסור מתחלת ברייתו נמנע מציאותו ה"נ ביתר דהא לא נייד מהרש"ל מהך חילוקא דהרשב"א שבין יתר לנטול אלא מכח מאי דקשיא ליה שאין תירוצו זה מועיל אלא ליתר וכו' הא לא"ה שפיר מודה מהרש"ל להרשב"א שחילוקו שבין יתר לנטול נכון הוא ולא קשיא ליה כלל לישנא דכל יתר כנטול דמי דמשמע שוין בכל מלבד שדברי מהרש"ל ז"ל תמוהים ודברי הרשב"א ברורים אלא שאין כאן מקום להאריך כי אינו מן הצורך לנדון וכיון שכבר ביררנו שאפ"ל באו שנים ואמרו של"ה לב לתרנגולת הזאת אינה/אינם/ נאמנים דודאי סהדי שקרי נינהו שוב אין לנו צריכים לענין החתול שיהיה מצוי שם אלא דלרוחא דמילתא להתלמד במקום אחר אביא עוד ראייה מפורשת דאפילו היכא דאיכא ריעותא תלינן במצוי להקל ואפילו בדיקה אינו צריך דאמרי' בפ' א"ט נ"א ההיא אימרתא דהוה בי רב חביבא דהוה שדרן כרעי בתרייתא א"ר יימר האי שיגרונא נקטיה מתקיף לה רבינא ודילמא חוט השדרה איפסק בדקוה אשכחיה כרבינא ואפ"ה הילכתא כרב יימר שיגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח הרי מפורש דאף דאיכא ריעותא דשדרן כרעיה אפ"ה תלינן בשיגרונא דשכיח להתיר ולא בחוט השדרה לאסור ואיזה פתחון פה נשאר עוד אחרי ראייה זו ומעידני שבביתי היתה אשה א' משכלת ובקיא בתרנגולים ופתחה בטן תרנגולת להוציא מעיה ובפתחה ובהוציאה את המעים לא מצאה הלב וקראה לאשתי ואמרה לה ראי זה דבר חדש שלא נמצא לב לתרנגולת זו וא"ל אשתי שתבדוק ותחפש בארץ ובדקה ומצאה הלב בין קסמים וקשקשים שהיו שם באופן שנפל שם הלב מעצמו ולא הרגישה האשה הנזכרת בנפילתו עם היותה בקיאה וזריזה הרבה באופן שאינו דבר חדש ולא זר אם יפול הלב לארץ בפתחת בטן התרנגולת ולא ירגיש הפותחה ומה שפקפק החכם הזה על ראייתי מזאב שנטל בני מעיה וספק שונרא וספק כלבא איני רואה מהצורך להשיב עליו דממילא נפל למעיין קצת בדברים גם מה שרצה לפקפק בענין נאמנות הריבה קל להבין שיש די השב במה שכבר כתבתי בתשובתי הקצרה ועוד הוספתי נופך בתשובתי למחותי מוהר"ם אב"ד בק"ק פרוסטיץ אמנם מה שהוסיף לכתוב דיש להאמינה יותר מחמת שהיא בת בעלת הבית וכמו שאמרו כל המפקיד על דעת אשתו ובניו מפקיד עכ"ל אין לו מקום בכאן דהתם יודע המפקיד שדרך הנפקד לחזור ולמסרו לאשתו ובניו ולא אשתו ובניו בלבד אלא אף שכירו ולקישו המצויי' תמיד בביתו וכל יש לו נותן בידם דינם כדן אשתו ובניו ואם כדבריו הרי אתה מחלק בדין השומרין לענין הנאמנות וזה ודאי נשתקע ולא נאמר גם מה שהביא מדין זיכוי העירוב ע"י בנו הסמוך על שלחנו לא ידעתי מה ענין שמטה אצל הרי סיני וכי אדם רוצה שיהא בנו הסמוך על שלחנו נאמן על שלו יותר ממנו אלו דברים בטלים מאליהם והשי"ת ברחמיו

יאיר עינינו במאור תורתו ויזכנו ללמוד וללמד תורה לשמה אמת לאמתה הצעיר: צבי בהרב המובהק
כמוהר"ר יעקב זלה"ה מאובן הנקרא צבי אשכנזי ס"ט. +/מהגהות ב"ד/ מ"ש ראייה מר"ה (כ') דל"ח
למעשה נסים אפי' במקום שבאו עדים ע' טוטו"ד (מ"ת סימן רי"ד) ודע"ת (סי' מ' ס"ק ח')